www.svoboda-news.com

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXX. — Число 213. — Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 14. вересня, 1922.

VOL. XXX. — No. 213. — Jersey City, N. J., Thursday, September 14, 1922. — THREE CENTS

СПОДІЮТЬСЯ СКОРОГО ПОКІНЧЕННЯ ЗЕЛІЗНИЧОГО СТРАЙКУ

ШИКАГО, Илинойс, 12. вересня. — На шікаговській конвенції девятьдесять членів „політичного комітету" зелізничих юній ще не прийшло до голосованнє над справою тактики супроти пропозиній декотрих зелізниць полагодити страйк робітників зелізничих варстатів.

Провідники зелізничих юній мають схилятися до принятя пропозиній сих зелізниць, після котрих страйкуючі робітники малиби віддати точки непорозуміння під розгляд мирового суду з тим однак, що їх заплата не малаби бути підвисшена. Зате представники робітників, що працюють по варстатах зелізниць, які не поклали робітникам ніяких пропозиній/ опираються принятю пропозиній доти, поки на них не згодяться усі зелізниці.

Більшість делегатів на конвенції має бути за принятєм пропозиній хоміби від частини зелізниць.

ПЕРЕСЛУХАННЄ В СПРАВІ СУДОВОЇ ЗАБОРОНИ ПРОТИ СТРАЙКАРІВ

ШИКАГО, Илинойс, 12. вересня. — Суддя федерального суду Вилкерсон, котрий видав недавно широку заборону проти страйкуючих робітників зелізничих варстатів, переслухує далі свідків в справі сьої заборони.

Нині адвокати федерального уряду предложили судови „цілу фіру доказів" на те, що буцімто страйкуючі робітники допустилися змови на поповнення злочинів та саботажу проти зелізниць. Федеральний уряд предложив коло 20,000 записяжених зізнань, які мають на ціли доказати сей закид.

ОБЖАЛОВУЮТЬ СУД ЗА ЗАСТРАШУВАННЄ РОБІТНИКІВ

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 12. вересня. — Виконавчий комітет Американської Федерації Праці видав на нинішнім своїм засіданню публичну заяву, що федеральний суд через судові заборони в роді ославленої заборони шікаговського федерального судді Вилкерсона дається вживати яко орудия підприємців для застрашування страйкуючих робітників.

ЮНІЙНИЙ ПРОВІДНИК РОЗКРИВАЄ, ЩО БАНК ПОМАГАВ СТРАЙКУЮЧИМ МАЙНЕРАМ

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 12. вересня. — Вілієм Грін, секретар та скарбник майнерської юнії, котрий приїхав нині сюди на засіданнє виконавчого комітету Американської Федерації Праці, розкрив, що Геримен Нещенел Бенк з Індіянополис та Індіяна Нещенел Бенк з Індіянополис помагали майнерським страйкарам, бо позичили майнерській юнії 100,000 долярів на піддержанне страйку.

Позичка мала бути уділена на словну запоруку трох юнійних урядників, не поперту ніякою солідніймою запорукою.

ВУГЛЯ ДОРОЖІЄ

НЮ ЙОРК, 12. вересня. — Нині приїхав сюди ладунок 30 вагонів твердого вугля, перший від покінчення страйку майнерів.

Вуголь підскочив в гуровій розпродажі о 1 доляра на кождій тоні.

ОСТАТОЧНЕ ВИКІНЧЕННЄ ЗАКОНОПРОЄКТА ПРО МИТО

ВАШІНГТОН, 12. вересня. — Конференція представників обох палат американського конгресу викінчила вже начерк митового закона та прислала його до палати послів.

Хоч до голосовання малоби прийти вже завтра, з огляду на можливість ворожо їдебати припускають, що закона не вдасться ухвалити перед 1. жовтня.

КОПАЛНІ ВУГЛЯ СПІШАТЬСЯ З ДОБУВАННЄМ

ШАМОКИН, Па., 12. вересня. — Звіти з продукції вугля за перші дни праці по скінченю страйку виказують, що до праці станула вже понад 80 процент майнерів, занятих перед страйком.

Рівночасно показується, що копальні спішуться з добуванням суглля та стараються всіми способами добувати більше вугля кождого дня, як добували перед страйком.

ПРАЦЯ КОЛО ДОБУТТЯ ЗАКОПАНИХ МАЙНЕРІВ ВСЕ ЩЕ ЙДЕ ВПЕРЕД

ДЖЕКСОН, Каліфорнія, 12. вересня. — Хоч інжинери, ведучі ратункову роботу, коло добуття майнерів золота, захоплених в копални вибухом газу, вже втратили надію на виратування майнерів живцем, все таки робота йде далі і інжинери сподіються дійти до шахту в пятницю, як що не в четвер.

Ратунковий відділ копає рівночасно два підкопи: один на глибині 3,600 стіп, другий на глибині 3,000 стіп під поверхнею землі. На верхнім підкопі продовжено нині тунель на 32 стопи, так що там остало ще до виконання 79 стіп. В долішнім підкопі продовжено тунель на 16 стіп, так що там остає ще до докопання 126 стіп.

Майнерська юнія почала збирати фонд 500 долярів, який має бути виплачений в надгороді тій громадці ратункового відділу, котра перша докопається до шахту, в котрім захоплені робітники.

КАЖЕ, ЩО БЕЗРОБІТТЄ ВЖЕ ПОКІНЧИЛОСЯ

ВАШІНГТОН, 12. вересня. — Джонс, голова федеральної „служби праці", промовляючи перед межинародним товариством публичних робіт в Америці, заявив, що безробіттє в Злучених Державах уже покінчилося.

На його думку, цілий край повернув уже до нормальних промислових умов.

ХОЧУТЬ РЕВІЗІЇ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНА

ВАШІНГТОН, 11. вересня. — Сенатор Кінг з Юти вніс в конгресі законопроєкт про податок особистий та корпорацийний, котрий значно ріжниться від обовязуючого тепер закона.

Після сього проєкту, особисто-доходовий податок мавби почнинатися 2-процентовим податком від перших 2,000 долярів доходу та мавби зростати постепенно аж до 40 процент.

ТИСЯЧУ ДОЛЯРІВ ЗА ПОКАЛІЧЕННЄ ЛИЦЯ

Нюйорська стейтова комісія для робітничого відшкодовання признала 1,000 долярів відшкодовання одному Йосифови Кнапови за те, що в нафтовій фабриці, в котрій він працював, опарив йому шию та бороду та спричинив постійне обербраженнє його лиця.

Кромі сього відшкодовання Кнап дістав заплату за весь час свого лічення в шпитали.

ЦІКАВА НАУКОВА ТЕОРІЯ.

Німецький учений Вегенер виступив недавно з науковою теорією (припущенням), що континенти на земській кули поволи відсуваться від бігунів та посуваються зі сходу на захід. Виходилоби з його науки, що Америка малаби посуватися на захід троха скорше як Европа, через те віддалість межи Европою та Америкою дещо зменчилася. Каже він, що якби таке пересуванне континентів поступало далі, то за яких вісім мілионів літ Америка злучилабся з Европою.

ВЯЗНИЦЯ В ГЕРИН ПЕРЕПОВНЕНА

Стейтова вязниця в Меріон, Илинойс, така переповнена майнерами, обжалованими за недавні масакри скебів в Герин, Илинойс, що показалася аж потреба відновити та розширити вязницю через доданнє до неї кількох келій

У вязниці сидить тепер 14 майнерів, обжалованих за убийство підчас масакри.

ЛИТОВСЬКА ВАЛЮТА.

Литовська рада міністрів рішила ввести в Литві самостійну валюту. Надіються, що що реформу вдасться перевести до 1. січня 1923 р.

ГІНДЕНБУРГ БЕРЕ НА СЕБЕ ВСЮ ВИНУ ЗА ВТІЧУ ЦІСАРЯ З НІМЕЧЧИНИ.

Генерал Гінденбург написав недавно до німецького цісаря, що тепер пробуває в Голяндії, листа, в котрім приймає на себе всю вину за втечу цісаря з Німеччини поза границю.

Каже Гінденбург, що цісар Вільгельм II. бувби не був утікав з Німеччини, якби його до сього не був наклонив генеральний штаб. А передовсім він, генерал Гінденбург. Намовляючи цісаря до втечі, Гінденбург був переконаний, що в Німеччині може прийти до заворушень, підчас котрих „вороги престола" могливби чинно зневажити цісаря. Побоюючися такого скандалу, як генералови тепер здається, неслушно, він вимусив на цісарю покинути Німеччину.

При кінци листа Гінденбург запевняє бувшого цісаря про свою собачу вірність для „цісарського та королівського маєстату". Цілий лист писаний так, що з сього видно, що Гінденбург ще далі вважає Вільгельма головою Німеччини та не признає ніякої релубліки.

ТОРГОВЛЯ ЗБІЖЕМ В РУМУНІЇ.

Румунський уряд видав у справі торговлі збіжем новий розпорядок, яким позволив вивозити заграницю: ячмінь, овес, фасолю, горох, сочевицю, насіння конопляни, люцерну і просо. Експортові такси мається оплачувати в добрих валютах, девізах, золоті або готівкою, причім за підставу служитиме курс англійського фунта стерлінгів. До збіж яких вивіз зовсім заборонений, належить пшениця і жито та їх перетвори, дальше ріпак, зерна гірчиці, насіння льну, конопель і соняшники. Кукуруза буде допущена до експорту після віддачі урядови відповідного контингенту.

ЦІНИ НА УКРАЇНІ.

В дни 1. січня ц. р. ціни на Вел. Україні зросли в порівнанню з цінами передвоєнними 273.000 разів, в дни 1. червня с. р. 4.959.000, а 1. липня 5,441.000 разів. Відповідно зменшилася купна сила совітського рубля. В дни 1. січня 1. мілион совітських рублів рівнався 3 руб. 66 коп. золотом, дня 1. червня 1. руб. 20 коп. а 1. липня с. р. лише 20 копійкам золотом.

НІМЕЧЧИНА ВИСИЛАЄ НОВУ МІСІЮ ДО ПАРИЖА

БЕРЛІН, 11. вересня. — Німецький уряд вислав нині до Парижа двох підсекретарів міністерства скарбу для переговорювання з алянтами в справі воєнних відшкодовань.

АНГЛІЯ ЗАВОДИТЬ ВОЗДУШНУ ПОЛІЦІЮ В МЕЗОПОТАМІЇ.

ЛОНДОН, 11. вересня. — Англійський відділ летництва має обняти з кінцем сього місяця поліційну службу над всею Мезопотамією.

Воздушна поліція має бути розділена на вісім воздушних ескадрон.

МАСАРИК ПИШЕ.

„Трибуна" доносить, що президент чехословацької републики Масарик підчас свойого відпочинку на Капрі працює над своїми мемуарами з часів світової війни. В тих мемуарах освітлено богато тайних подій чехословацької політики в Австрії до часу визволення Чехословаччини. До мемуарів получено цікаві документи історичного характеру.

АРЕШТОВАНИЙ СТАРОСТА.

В Берестю Литовськім арештовано старосту д-ра Фориса за ріжні надужиття адміністративного і грошевого характеру. Д-р Форис член ППС. і колишний бурмістр м. Радома тішився і давніще поганою репутацією і славою спекулянта, але як члена ППС. його іменовано старостою. Треба зазначити, що пан староста Форис умів давати Богові свічку і чортові огарок, себто 1. мая нести червоний прапор, а 3 мая йти під прапором червоно-білим, як учасник націоналістичних маніфестацій.

МАТИ БУВШОГО РОСІЙСЬКОГО ЦАРЯ В ДАНІЇ?

Німецька преса доносить, що мати б. російського царя Миколи II. перебуває в Данії. Недавно італійський король хотів відвідати її, але вона не приняла його за те, що він заключив договори і приймав у себе совітських дипльоматів, які замордували її сина.

ЗА СКИБУ.

В Солтисові п. Рава руська Олекса Кудрин застрілив свою рідну матір, яка йому не хотіла „записати" в нотаря стільки землі, як він бажав. Слідство ще не виказало, чи він сам застрілив матір, чи намовив свойого сусіда виконати сей злочин за заплатою. Оба вони арештовані.

ХОЛЄРА НА ВОЛИНІ ТА ХЕРСОНЩИНІ

„Комуніст" повідомляє:

„На Волині випадки холери збільшилися.

„Губерніяльний Виконавчий Комітет постановив віддавати під суд усіх, хто ухиляються від щеплення".

ХОЛЄРА В ОДЕСІ.

„Комуніст" повідомляє:

„Від початку пошести в Одесі захворіло на холеру 2.822 душі, з них померло 602 душі.

Холерні захворювання в повітах не мають масового характеру. Кампанія прищеплювання проходить з успіхом".

БЕЗРОБІТТЯ В АНГЛІЇ.

З кінцем липня в Англії налічено 1,362.000 безробітних.

АНГЛІЯ ТА ФРАНЦІЯ ГОДЯТЬСЯ НА ПЛЯН СЕСИЛА

ЖЕНЕВА, 12. вересня. — На основі повновластий від своїх урядів делеґати Франції та Англії на засіданнє Ліґи Народів згодилися на плян лорда Роберта Сесила про полагодженнє ріжних територіяльних суперечок межи державами та покладення основ під тревалий мир.

На другий тиждень має бути в Женеві засіданнє Найвисшої Ради алянтів, котре має рішити, в який спосіб мається виконати плян Сесила.

АНГЛІЯ ЗАКЛИКАЄ АЛЯНТІВ ДО ОБОРОНИ ДАРДАНЕЛІВ

ПАРИЖ, 12. вересня. — Англійський уряд вислав ноту до Франції, в котрій заявляє, що він сподіється від неї допомоги в справі оборони Дарданелів перед наступом турецьких націоналістів.

Сподіються, що для вирішення сеї справи незадовго відбудеться межи Англією та Францією конференція.

КЛЕМЕНСО БОЇТЬСЯ НОВОЇ ВІЙНИ

ПАРИЖ, 12. вересня. — Бувший французький премієр Клемансо вислав до лондонської газети „Таймса" телеґраму, в котрій висказує свої побоювання перед новою европейською війною.

На його думку, ся війна дасться запобігти лишень через тісний союз межи Францією та Америкою та через тісну кооперацію межи Англією та Францією.

ДАРУЮТЬ ЗЕМЛЮ ЛІЗІ НАРОДІВ

ЖЕНЕВА, 12. вересня. — Представник Швайцарії в Лізі Народів предложив нині іменем швайцарської держави дарунок Лізі у формі грунту під будову нового дому для межинародного робітничого бюра та під будову дому для зборів Ліґи Народів.

Предложений в дарі грунт має 40,000 квадратових ярдів.

БЕЛЬГІЯ ЖАДАЄ ВІД НІМЕЧЧИНИ ЗОЛОТА

ПАРИЖ, 12. вересня. — Бельгійський уряд вислав нині до німецького уряду ноту, в котрій з огляду на розбитє переговорів межи тими урядами про забезпеченнє німецьких векслів на заплачнє воєнного відшкодовання домагається зложення 100 мілионів марок в золоті яко відповідну запоруку сповнення відложеного зобовязання.

АРГЕНТИНСЬКИЙ УРЯД ХОЧЕ ЗИЧИТИ ГРОШІ БОЛЬШЕВИКАМ

БУЕНОС АЙРЕС, Арґентина, 12. вересня. — Арґентинський уряд вислав нині до конгресу домаганнє дання йому дозволу на уділеннє большевицькому урядови в Росії позички в сумі 5 мілионів песів.

Позичка має бути уділена безпроцентово. Оправдується її страшним положенням краю.

АЙРИСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ЗА ТИМЧАСОМ УРЯДОМ ІРЛЯНДІЇ

ДАБЛИН, 12. вересня.—По довгій дебаті над становищем уряду в справі страйку почтових урядників айриський парлямент признав урядови вотум довіря.

ЯПАН ЗАМОВЛЯЄ ДВА КРУЖЛЯКИ

ТОКІО, 12. вересня. — Японський уряд замовив будову двох кружляків по півсьма тисячі тон містоти кождий.

Їх будова не противиться постановам вашінгтонської конференції про обмеженнє зоружень на воді.

ДЕРЖАВА БЕЗ МАРОК

ВІДЕНЬ, 12. вересня. — Наслідком загального страйку друкарів Австрія не має не лишень газет, але навіть почтових значків.

Страйкуючим друкарям навіть вдалося довести до того, що в цілій державі не продають ніяких чужих газет. Державні машини до друковання паперових гроший працюють, але не можуть надрукувати тільки гроший, кілько треба для обороту при теперішнім обезцінєнню австрійської корони.

„ПОЛЬСКЕ РЖОНДИ" НА „ЗАХОДНІХ КРЕСАХ"

БЕРЛІН, 12. вересня. — Німецькі газети займаються широко польським урядованнєм на Горішнім Шлеску, яке може довести в недовзі до поважних европейських клопотів.

Ціла провінція під польським правлінєм просто переповнена проти-жидівськими погромами, які є вислідом протижидівської аґітації зі сторони польської суспільности та польського уряду, та заворушеннями через дорожнечу средств поживи.

НІМЕЦЬКИЙ БІЛІОНЕР ЗА ПОВАЛЕННЄМ НІМЕЦЬКОГО ПРЕМІЄРА

БЕРЛІН, 12. вересня. — Всі газети що є власностю німецького білионера Стінеса, почали завзяту нагінку проти німецького канцлера Вірта.

Головний закид, звернений проти нього, є те, що Німеччина під теперішну пору немає сильного проводу, якого вона потребує з огляду на свій внутрішний та зовнішний стан.

З огляду на нагінку сподіються скорого упадку Вірта.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ РЗУНИ ДАЛІ ГУЛЯЮТЬ

РИГА, 12. вересня. — Большевицькі суди в Семіпалятинську, в Азійській Росії, засудили на смерть пять осіб, підозрілих за участь в недавнім проти-большевицькім повстанню в Павлодарі. Межи засудженими є одна учителька.

Кромі сих пятьох, засуджених на смерть, сей самий суд присудив на ріжні тяжкі вязничні кари 23 людий, обвинених за подібний злочин проти большевицького уряду.

ДРУКАРНЯ

УКР. НАР. СОЮЗА

„СВОБОДА"

приймає замовлення на друковане тікетів, розкидок, афішів, членських книжочок, статутів, книжок, коверт і листових паперів для Братств, Товариств і Сестриць, часописів і всіх инших річий, що входять в склад друкарських робіт.

РОБОТУ ВИКОНУЄМО ПО НАЙДЕШЕВШИХ ЦІНАХ І НА ЧАС.

Проситься всі відділи У. Н. Союза удаватися зі всякими замовленнями до своєї власної друкарні на адресу:

„SVOBODA"

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents the copy.

One year	$ 7.00
Six months	$ 3.75
Three months	$ 2.00

ПЕРЕДПЛАТА.
Поодиноке число три центи.

На рік	$ 7.00
На пів року	$ 3.75
На три місяці	$ 2.00

Foreign and Jersey City Rates.

One year	$10.00
Six months	$ 5.00
Three months	$ 2.75

В Джерзи Сити і заграницею.

На рік	$10.00
На пів року	$ 5.00
На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платяться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПАМЯТАЙТЕ НА ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ РІДНОМУ КРАЄВИ. - ЖЕРТВИ НАЛЕЖИТЬ СЛАТИ ДО:

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA, 411 Southern Building, Washington, D. C.

МАЙНЕРСЬКИЙ СТРАЙК ТА БОРОТЬБА ПРОТИ РОБІТНИЧИХ ЮНІЙ.

Виконавчий комітет Американської Федерації Праці, обговорюючи на своїм послідним засіданню питанне покінченого недавно страйку вуглевих робітників, постановив висловити публично своє признанне для страйкуючих робітників за їх витревалу боротьбу та погратулювати урядови майнерської юнії світлої побіди.

В своїм гратуляційним привіті Федерація Праці звертає увагу на одну справу, важну не лишень для вуглевих робітників, але й для робітників других промислів. Є нею кампанія американських підприємств проти юнійних організацій, що почалася зараз по закінченню війни. Як відомо, ряд великих промислових підприємств стоячих під проводом кількох дуже амбітних банкових організацій, старався зужиткувати повоєнний застій для боротьби проти робітничих юній. Вони поклали собі за ціль обнижити наперед робітничі заплати, здеморалізувати безробіттем робітничі юнії, розбити їх та вслід за тим здати їх на ласку й неласку великих капіталістичних підприємств. Сим бажанням промислової диктатури зі сторони великих трастів та банкирів були викликані великі страйки, що послідними часами так множилися в Злучених Державах, а передовсім страйк вуглевих та зелізничих робітників.

Як слушно підносить Американська Федерація Праці, виграна вуглевих робітників має велике значіннє для всего американського робітництва.Ся побіда буде доказом та осторогою для захланних та властилюбних банкирів і фабрикантів, що американський робітник не позволить уже капіталістови установляти собі самовільно умови праці для робітників. Побіда вуглевого страйку є знак, що велика филя назадницької реакції, що грозила задньом всіх робітничих організацій, заломилася і розбилася на прах об непохитні скали робітничих юній.

Десять разів, а не раз, треба повторити велику лекцію про вагу організації для оборони інтересів, яку так вимовно дав упертий майже піврічний вуглевий страйк.

ОДИН РУСЬКИЙ НАРОД.

Недавно підписали в Москві та Лондоні англійська капіталістична спілка Уркгарта та большевицький уряд нову умову про торговельні та промислові зносини межи Англією та совітською Росією.

При тій нагоді большевицькі агенти пустили знов цілу повінь воднистої пропаганди на тему великої будучности російського промислу та торговлі. З одного боку, комісари величають, яка то велика фірма той Уркгарт та Ко., хваляться кождою тисячкою уділовців, кождим міліоном уділів. З другого боку, англійські капіталісти підносять, як то посмирнили большевицькі комісарі, з котрими вони заключили умову, як то вони схибнулися на право і якто вони готові йти на ще дальші уступки европейським капіталістам. Стоячі на боці німецькі капіталісти й собі починають облизуватися, а їх газети щось бомкають про концесії в справі лісів та нафти.

Відомо, нафтових покладів Росія не має. Мають їх лишень краї, завойовані колись царським урядом та відвойовані назад імперіялістичними большевиками. Значить, аби Москва могла торгувати нафтою, московські комісарі мусять наперед позбавити ті народи, що живуть на нафтових теренах, права рішати про свою господарку. Здавалося може декому, що такий рабунок є противний виразним большевицьким заявам про утверджену ними засаду національного самоозначення народів. Здавалося може декому, що це берлінські капіталісти цвенькають імперіялістичним язиком, забуваючи, що большевики не імперіялісти, що вони інтернаціоналісти.

Однак, як доносять газетярі, що говорили зі самим автором умови з большевицького боку, Красіном, берлінські капіталісти говорять тою самою мовою, якою говорить Красін. В своїй розмові з берлінськими газетярами він підносить вагу умови з Уркгартом для будучности великого „сто-сорок-міліонового народа".

До упадку царату поневоленим народам Росії краяли уха царські ступайки деклямациями про „сто-міліоновий руський народ", зачисляючи в „руський народ" кромі Москалів ще Українців та Білоросів. Потім горячійші московські патріоти з табору хуліганів в роді Крушевана та Пурішкевича горлали про „сто-двайцять-міліоновий великий руський народ". Аж большевицький комісар перевисших всіх московських націоналістів, навіть хуліганів з покрою Крушевана та Пурішкевича. І з Москви нині йде клич про один „великий сто-сорок-міліоновий народ". Значить, політика обрусіння та політика політичного, національного, культурного та економічного поневолення Москалями має йти нестримно далі, і то не лишень проти Українців з чорнозему, але й Грузинів та Татарів з нафтових теренів.

ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ У ЛЬВОВІ.

При українській Академічній Громаді в Празі утворено окремий комітет збірки фондів на будову українського театру у Львові. На разі переведено збірку між українським студентством, яка дала до 5 серпня 2,262 чеських корон. Акцію збірок мається поширити на всю українську еміграцію в Европі і Америці, щоб в короткім часі приступити до будови театру у Львові. Збірані гроші складається в банку „Чехословацької Легії". В склад комітету входять І. Дольницький і Курилюк.

ПОЛІТИЧНА МЕРТВЕЧЧИНА Й САМОЗНИЩЕННЄ НАРОДУ

(Від власного віденського кореспондента).

Як ви міркуєте сини народу?
Де мудрости усіх жерел шукать?
Лиш той заслужує життє й свободу,
Хто мусить їх щоденно здобувать.
ГЕТЕ.

У статті під нагол. „Пересторога", умієщеній у „Свободі" з 5. серпня с. р. звернули ми увагу на крайню небезпеку, що грозить справі української державности у Східній Галичині на випадок, як Українці не проявять політичної активности, посученої до найдальших меж пожертви і смерти. Ми виказали на основі закону безупинної боротьби у природі і в людськім життю, що в разі дотеперішнього мертвецького спокою у Східній Галичині питанне незалежности Західно-української Республики не тільки проволічеться, не тільки загрязне у глибоким багні міжнародньої політики, але навіть станеться щось страшнійше: ми самі нехотячи свою справу загиримо, запропастимо. В сьогоднішній статті уважаємо своїм народнім обовязком звернути увагу українського суспільства в Галичині й за океаном на ще більшу небезпеку, ніж будлаб нею політична неволя, а саме: хочемо короткими словами показати, що на випадок дальшого політичного застою у Сх. Галичині грозить українському народові звихненнє його характеру, упадок його національних і людських почувань, негідне, рабське закріпощенне його душі, а через те неможливість вибитися на волю навіть при корисних обставинах у майбутньости, а в дальшій послідовности повна національна загалда і смерть.

Прочитаймо собі ще раз слова глибокої мудрости, зацитовані під наголовком статті. Ті слова сказав один із найбільших мудрців нового часу, найбільший німецький поет Гете. Вони такі ясні, як сонце, прості як сама правда, глибокі, як море. Та проте... Як серце стискається з болю, як чоло горить зі стиду тому, що український народ не розумів майже ніколи як слід оцеї найпершої та найглибшої життєвої правди; **не сама віра, не сама надія, не саме чекання на спасенне спасе нас, а тільки боротьба безупинна, важка, страшна, безпощадна щоденна боротьба визволить нас як людей і як народ.** І доки ми сеї правди не зрозуміємо й доки її не приспособимо до нашого щоденного життя як людиі і як народ, доти ми не будемо народом, і не будемо людьми, доти будемо поміховищем на жорстокім базарі світового життя, доти будемо негідними підніжками під важкі польсько-московські чоботи і погноєм чужих культур.

Душа народу, чистість, безплямність його вдач, його почутте людської та народньої достойности і чести, се до життя такі необхідно, безумовно потрібні й конечні речі, як щоденний хліб для уртимання тілесного життя. В кождій, хочби і в найтящій і довготривалій боротьбі є найпершим обовязком провідників народу уважати на те, щоб характер народу не зломався, щоб його народня й людська душа не окалічила. На жаль мусимо ствердити, що українському народові грозить у Східній Галичині як раз через повний брак усякої активної боротьби затрата всіх тих високих прикмет, без яких життє народу в загалі неможливе.

Просимо взяти під увагу ось яку історичну подію: в польсько-українській війні в р. 1918 і 1919 український народ Східної Галичини дав такі незабутні приклади своєї життєздатности, лицарськости й самопожертви, зносив такі нечувані страждання за свою незалежну галицьку Батьківщину, що історія сеї боротьби буде записана золотими буквами. Одначе від хвилі, коли галицько-українська армія мусіла відступити за Збруч, значить уже від трох років панує у Східній Галичині могильний супокій. Скаже де-хто: „Ну, се зовсім правильно. Нема на українській землі української армії, то мусить, мовляв, наслідком того народ поводиться спокійно, бо боротися йому не сила".

Признаємо, що українському народові неможливо зорганізувати й перевести загальну революцію проти польського грабіжника. Така революція серед сучасних обставин навіть непотрібна.

Але з другого боку ми мусимо навести причини, ізза котрих не повинен був у Східній Галичині наступити спокій навіть після відвороту української армії, а саме: 1) не народніми повстаннями, лиш поодинокими актами конечної самооборони, політичних замахів і терору треба було як найчастіше давати цілому світові доказ, що у Східній Галичині, значить, у самій середині Европи на роздорожю поміж Заходом і Сходом, між Північчю і Півдном, у місці, де переходять важні шляхи міжнародного торговельного та промислового життя, панує під пануванням польської самоволі, польського державного варварства і хамства нелад, розвал, руїна, смерть і буде панувати так довго, доки цілий світ у свойому власному інтересі не заспокоїть усіх національно-державних змагань українського народу. Адже вся українська справа у Східній Галичині — се для світу **тільки питанне ладу і спокою.** Нічого більше. Український народ своїм цивілізаційним супокоєм від 1919 аж по нинішний день, своєю поставою політичних трупів у Східній Галичині дає проти своєї волі цілому світові доказ, що його край є невіддільна частина польської держави, значить, він у суперечу найбільшим світовим державам признає польське панування над собою. На словах воно инакше, правда Але не по словах судиться людей і народи, лиш по їх ділах. Се торкається не тільки релігійного, але також політичного життя.

2) Виступ Українців проти польського наїздника, повні відваги, завзятости, погорди життя і смерти і спонукані тільки святими поривами відплати та пімсти за нечувану образу людських і народніх почувань із боку польської дичі повинні були продовжати славну традицію любови вітчини, завзятости й посвяти, яку показала галицько-українська армія в боротьбі з Поляками, бо лиш таким чином бувби наш народ дав світові доказ, що **між українською армією та українським народом існує нерозривний моральний і духовий звязок.**

Звернемо на сьому місці ще увагу на два инші моменти, одинокі у своїм роді в історії людства. Найбільші держави світу заявили постановою Союзу Народів, що Східна Галичина лежить поза границями польської держави. На генуенській конференції зазначив Лойд Джордж виразно, що справа йде про точне визначенне границь між Польщею та Сх. Галичиною. Се одно. Друге: українську Галичину здобув не великий, могутній культурною, матеріяльною та моральною силою народ, тільки слабе, некультурне ляцьке племя, нужденна душа раба, що ще вчера стогнав у кайданах неволі, а сьогодня відчинив так широко свій ненаситний рабський рот, неначеб хотів цілий світ проковтнути. Тепер погляньмо в історію та запитаймо себе самих:

„Чи серед подібних обставин існував колинебудь на землі народ, який мимо того, що цілий світ визнавав йому право на самостійне життє зносив наїзд і топтаннє своїх прав нікчемним грабіжним сусідом бодай одну годину так терпеливо, як Українці? Ні. Як світ світом такого покірного, спокійного, збайдужілого народу, як Українці у Східній Галичині не було. Що-йно Українців, здається, торкаються слова святого письма: „Як ударять тебе в одно лице, наставляй друге...", бо ні в житю других народів, ні поодиноких людий не можна найти дослівного примінення сеї засади.

Пригадаймо собі незвичайно важке становище маленького геройського народу Ірляндців супроти своїх панів Анґлійців, наймогутнійших можновладців цілого світу. Адже Анґлійці могли обступити весь остров Ірляндію своїми велитними кораблями і збомбардувати цілий край так, що з ірляндських сіл і міст лишиласяб тільки купа румовищ, попелу й пороху, а самі Ірляндці застелилиби всю свою землю своїми трупами й не оставилиби і сліду як народ. Та проте слабий ірляндський народ ніколи не злякався всемогутньої сили своїх гнобителів і 700 лїт боровся з нечуваним завзяттєм проти Анґлійців на основі єдиної засади в національній боротьбі „Око за око, зуб за зуб!" Якби український народ умів був бодай частинно так боротися, як Ірляндці, то сьогодня він не тільки бувби вольним господарем на своїй прадідній землі; але Поляки й Москалі тремтіли перед ним, як сатана перед свяченою водою. Одначе не можна за те кидати камінням на український народ. Не його вина, що він сьогодня лежить, мов ранений лев на шляху і зносить зі спокоєм, гідним ліпшої справи, всі звірства польського панування, мимо того, що **світ хотівби у своїм і в нашім власнім інтересі инакшої постави українського народу до Польщі.** Вина за сей політичний сон нашого народу у Східній Галичині паде на велику частину українських політичних провідників по обох боках Збруча. Ми про тих людей напишемо в окремій статті, а тепер переходимо до другого моменту.

Пригляньмося перше всього причинам тимчасового розвалу українських державних змагань на Великій Україні. Чужа, московсько-руйницька культура теслів української держави, панування фрази, брак ораґінальнійного таланту і праці, партійне розбитте, безголове в соціяльних питаннях, недоцінюванне, а надівть призирство до найпершої підвалини державно-творчого життя, яку становить народ, блуканина по темних нетрах дешевих, демаґоґічних і незадійсних клинів, уважанне українських селянських мас не живим орґанізмом, тільки сліпим знаряддєм, предметом теоретичного експерименту в руках недорослих революціонерів зі шкільної лавки, невмінне заступати український народ перед чужинцями згідно зі всіми вимогами національної моралі та ідільоматичної штуки — оце ся головні гріхи, які загнали визвольні змагання Великої України в могилу на якийсь час. Дійшло до того, що якби світ хотів тепер зайти в розмову з Наддніпрянцями про українську державу, то не мавби з ким говорити, бо всяка національно-державна організація там розбита й кождий Наддніпрянець заступає тільки себе самого, значить, не заступає нікого й нічого.

Ми спинилися на сій політичній нетямучкі й роздертости Наддніпрянців на те, щоби ствердити, що гріхи наших братів з Великої України упали важким прокляттєм також на справу галицько-української державности. Та хоч наслідком політичної й національної невироблености, партійного сектанства й особистого партизанства Наддніпрянців годі було ґаличанам устоятися в боротьбі з Поляками, то все таки з вини подій, з замішання політичних стоглядів, з хаосу заблуджень, болю й лихоліття ідея державної незалежности Східньої Галичини вийшла ненарушена і заступлена в законнім Уряді Західно-української Республики особою президента д-ра Петрушевича. Се дасться пояснити національною свідомістю й більшим політичним досвідом Галичан у порівнанню з Наддніпрянцями. Але, нема де правди діти, і в Галичині доводилося українському урядови переходити години важкої скрути й потрясень наслідком постави деяких партій, котрі перевели засоби боротьби від руйницьких елементів Великої України. Не тут місце розводитися над тим ширше. Ми згадали се тільки коротко, щоби ствердити ось що: український народ на Великій Україні, а слідом за тим частинно в Галичині **виробив перед обличчем світу про себе переконанне, що він сам не вміє завести в себе ладу і спокою,** значить, коли на Великій Україні і в Галичині мають існувати мирні нормальні відносини, **то може будови в інтересі Европи ліпше, як би над Українцями панували сусіди.** Звертаємо особливу увагу на сю думку, яку безупинно поширює польська, а за нею чеська і французька преса й заявляємо, що сю думку наших ворогів потверджує сам український народ галицької землі тим, що від 1919 аж до нині поводиться під польським пануванням супокійно, мирно, з вимогами зразкового ладу під кождим оглядом.

Подаємо сі замітки, подиктовані гірким досвідом, народнім обовязком і почуттєм небезпеки українському громадянству в Галичині й за океаном під розвагу і кличемо: „Український народе! Прокинся з політичної бездільности й мертвечини в польськім ярмі! Коли хочеш, **щоб тебе світ знав, чи слився з тобою й шанував тебе, то мусиш передовсім сам себе шанувати! Не сподівайся від нікого нічого, коли замість відповідати достойно, відважно, по мужеськи, з погордою життя і смерти на всі злочини й наруги польського хама над тобою, ти будеш як дослі, плисти гнилою колодою по вонючій воді польського державного багна в Галичині! Ненависть, помста і смерть нікчемному Ляхові!**

Відень, 25. серпня, 1922.

Др. Оглядівський.

З ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСИ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Зміни в шкільництві й кацапська лють.

І на вакаціях іде праця Шкільного Реферату дуже інтензивно, так в підготуванню нового шкільного року, як й у всякого рода курсах. І так велися курси: ручних робіт і домашніх наук в Великім Березнім, язиковий в Ужгороді, гімназиний у Сваляві, в Мукачеві природописний, язиковий для мадярського вчительства в Тісаулянку, історично-ґеоґрафічний в Густі, рисунковий у Севмоші. В курсах взяло участь понад 400 учителів. Викладали на курсах так місцеві сили, як з Україщі й Чехи. На хуторі в Домбоку від земельний реферат курс учителів для господарських шкіл.

Так само йде горячкова праця для приготування шкільних підручників, в яких відчувається більш як пекуча потреба. Вже видруковано в державній накладні дві читанки Др. Володимира Бирчака, а саме для І. і ІІ. кляси шкіл середних та горожаньких. Для ІІІ. кляси вже вислано рукопись до друку, а IV. читанка вже є також готова й пішла до апробати. Друкується також початкова фізика директора горожаньскої школи Пажіка (українофіл, прийшов на місце Ґригація), дальше фізика для І. кл. середних шкіл Августина Волошина. Приготовляє видає загальну ґеоґрафію. Дотепер видав він вже ґеоґрафію Підкарпатської Руси та ґеоґрафію Чехословацької Республики. Замітне, що в цій третій ґеоґрафії перший заводить тут в правопись „ґ", яке тут все заступається буквою „ґ". Микола Творидло пише історію природи для низших кляс середних. Др. Панькевич видає вкінці граматику, яка певно викличе не крик, а рев кацапів, але остаточно управильнить правописний та язиковий хаос.

В научнім словарі для учителів середних та горожаньских шкіл взяв участь в природничій части проф. М. Велиґорський.

З поручення Шкільного Реферату обїздить на вакаціях цілу Підкарпатську Русь музейник Др. Залозецький та збирає всі наукові й історичні памятки. Вислід його праці буде виданий друком із відповідними світлинами.

До торговельних шкіль іменував Шкільний Реферат 6 професорів Українців із університетською освітою. Дальше іменовано декілька учителів Українців директорами горожаньских шкіл.

До такого поступування Шк. Реферат прямо примушений. Місцевих сил немає, Чехи вчити не можуть, за те є тут богато кваліфікованих сил українських і ними Шкільний Реферат користується. Правда, що всі дотеперішні українські учительські сили працювали тут із найбільшою пильністю та відданістю справі, підчас коли московські вчителі затівали майже скрізь православні авантури.

Не дивно, що таке поступування Шкільного Реферату викликало бурю протестів кацапів та їх прихожтів. „Русская Земля" зо скаженою лютию накинулася на „мазепинців", на „ракушаків" (так прозиває Чехів — б. австрійських урядників), на Шкільний Реферат, на цілий світ за те, що надходить їм „національная смерть". В статті „Національная смерть" „Русская Земля" кричить в безсильній люті, що Українці заняли „всі видніші місця в школах і ґрізних урядах (ту вже брехня — Ред.). Вони окупували й узяли в свій монополь не лиш шкільне діло т. є. виховання наших дітей, але й кооперацію. Вони заволоділи товариством інвалідів „Надія". Вони лізуть і в наші асекураційні товариства. Вони змагають заволодіти й почасти вже заволоділи „Подкарпатським банком". Сельські кооперативні дружества — то жерело їхньої наживи. Театр, культурно-освітне товариство й т. д. все в їх руках".

І тут підіймає „Русская Земля" безконечний крик: „Ні словакізація, ні чехізація, ні мадяризація! — ні чортизація — Ред.) не так небезпечна для нашого народу, як іменно українізація!" На щастє потішається: „Ще не — мовляв — вся „Карпаторусская печать", тобто вона та мадярський „Карпаторусскій Вѣстник", її підголосок, заговорили про цю „небезпеку" та що тим отворить очи Празі й Прага зробить порядок.

Але життя йде своїм ходом і ані руш не хоче дивитися на льоґіку „русских людей" з Лемківщини. Треба добрих учителів, треба підручника, і Шкільний Реферат робить все потрібне. І тут знов підоймає „Русская Земля" крик. В статті „Наша школа — не наша" нападає на Шкільний Реферат, на Українців і т. д. в безконечність.

Цей крик — хоч який він голосний бувби, то все він лишень пустий крик безсильної злости. Кацапи були в 1919 р. панами положення тут. Але вони знали до руйнування, будувати нічого не вміють. І Чехи бажаючи в першій мірі поставити на ноги Підкарпатську Русь із культурного боку мусіли звернутися до будуючого чинника, о поміч — до Українців. І Шкільний Реферат ділає не на власну руку, а за згодою міністерства освіти, отже за згодою центральної влади.

Тому крик „Русскої Землі" на караул нічого й не поможе.

ВИЙШЛА З ДРУКУ
„ВЕРХОВИНА"
сольова пісня з акомпаніяментом фортепяна.
Уложив І. видав МИХ. ЗАЗУЛЯК.
ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.
Замовлення слати на адресу:
"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Уживаний Где тільки Люди Мають Зуби.

В Лондоні

Лондонська дівчина гарної краски лиця знає добре, як ясні зуби додають краси.

Як красивиці других країв, вона також споліґає на COLGATE'S ЧИСТИТЕЛЯ ЗУБІВ до дворазово-денного чищення зубів, що дає ДОБРІ ЗУБИ, ДОБРЕ ЗДОРОВЛЯ, ДОБРИЙ ВИГЛЯД. Велика рурка коштує 25 центів.

ДОБРІ ЗУБИ ДОБРЕ ЗДОРОВЛЯ

Імя "Colgate" на предметах товалетних ґарантує Правдивість, Чистість, і Добру Якість. Заложена 1806.

ЛИСТИ УКРАЇНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА.

VII. Сучасна народня творчість.

Розвиток революції на Україні иноді набірав таких дивовижних форм, що „годі було обгнути й зрозуміти їх широкій селянській масі. Відірване від революційних центрів і покинуте на керунок долі своїми проводирями, селянство опинилося на широкім роспутті революції цілком самотним. В той час, як з міста в місто переносилися ріжні влади, а разом з ними і ріжнородні гасла політичної боротьби, селянство стояло якось осторонь від цього всього і було мовчазним свідком подій. Але, вже згодом, коли луна цих подій стала відгукуватися на селі, селянство заворушилося і навмання стало шукати своїх власних шляхів, і, от, бачимо декілько грандіозних вибухів його одностайної волі, якими зірвано Гетьманщину, знищено Денікінщину і якими раз у раз стряслася „влада директорії" та „влада радянська"...

Звичайна річ, що до повстання селянського бунтарного руху були певні причини, які складалися не тільки з економічних чинників, але й з чисто психічних факторів духового життя селянської маси. Таким чином всі вибухи селянської волі пояснили не тільки стихійно, але й визначалися високим духовим піднесенням та натхненням. Крім цього, в селянській масі була певна кількість т. зв. „здеференціованого партійного елементу", того самого елементу, про якого висловився сучасний поет у слідуючий спосіб:

„Закполотано, чухали потилицю:
— Наступає...
Стомадцятий раз перегортали „Історію
—Немає!"... [Грушевского:

Так шукали відповіди на насильні перевороти, але її не було... Нарослали нарости, які потрібували нових проявів волі. По мірі того, як виявлялася ця воля, глибшала й ширшала сама революція...

Серед могил і руїн, серед вогню і крови забрелів новий мотив народньої творчости. Високо інтелігентна натура українського народу ще раз виявила себе в творчости сучасного, як уже виявляла в творчости минулого. Після історичної думи й пісні, після старосвідських легенди та прапрадідівської казки, селянська маса підсвідомо стала творити нову повість і поему сучасного. Московське кабаретове „яблочко" котиться по всій Україні, набіраючи місцевих ознак життя і варіюючись на всі лади перехідних думок та пісень:

„Я на боці сиджу,
А під мною качка,
Мій муж вважається,
А я гайдамачка"...

і, одначе, з цим жеркованим, бренить серіозне:

„Нам не треба ні пана гетьмана,
Нам не треба царя і Москви. —
Хай живе від Кубані до Сяна
Український народ трудовий"...

Ріжні політичні комбінації на ґрунті самостійности створили не одну траґічну сторінку в повісти нашого життя. В характері кожеї окремої події лежить одно: — безмежна туга над загальним безталанням українського народу і величезна віра в його майбутнє. Осінна подія 1920-го року на подільських полях, пожежа кріваваго повстання всього Правобережжя в осени 1921 року і, нарешті, сучасні терпіння в таборах інтернованих, — все це заставило в душі кождого участника тих подій незатираємі сліди. — Особливо незабутньою стала душа простого козака. — За для того, аби „сонце засяло колись", ці вірні діти вкраїнського чорнозему стали „лицарями абсурду" і, цілком свідомо, офірували себе великій ідеї самостійности свого народу. Одне діло, коли за цею ідеєю йде наш інтелігент і зовсім инша річ, коли за нею тягнуться сини землі, гречкосії.

Для прикладу дозволю собі навести текст одного такого „твору" невідомого автора, якого мені надіслали з одного табору інтернованих у Познані. „Твір" цей називається „Лавсик" і є надзвичайно розповсюдженим серед інтернованої козацької маси. Чогось особливого в цьому віршику немає, але своїм характерним змістом він остільки відповідає правдивим почуванням і настроям поневоленого, але непереможеного, нашого вояка, що я хотів би навести його в цілому, нічого не змінюючи й не поправляючи. Отже:

„Сонце загасло в ліску.—Моя ненько!—
Мій Іван поїхав кудись далеченько.
Ой, повій вітре! Повій-же тихесенько!
Хай мій Івась верне до мене хутесенько!
Зажениться вітрам, долами й горою,
Щоб Івась мій любий ще пожив зі мною...
Ой, Івасю любий! Як довго чекати,
То лучше я на світі мені не бувати!
Ой, Збручу вузенький, хоч ти не хвилюйся,
Поверни Івася, бо я утопнуся!..
Чи чуєш, Івасю! Не можу чекати,
Бо ти мені ближчий, ніж рідная мати!
Я з тамою й титком дуже нічого не буду,
Тебе-ж мій коханий, по вік не забуду!
Ой, як я з тобою в садочку гуляла,
То всю тобі, правду сердечно казала!
А як в доріженьку тебе виряжала,
То твоє сідельце сльозами обливала!
Ой, проходить місяць один і другенький,
Десь запропастився Івась дорогенький.
А я молодая, голубка без пари,
Готова чинити найбільші гори,
Адже мого Івася добрі люди вивали
І про мої сльози йому розказали—
Чи його на Збручем панини колають,
Чи його кацапи сюди не пускають,
Що він так довгенько десь так забарився,
Забувши, як тужить чорнява Маруся?—
Ой, там над Збручем гармати стріляють,
То вони, прокляті, його не пускають!...
Ой, ви, кацапи, коріженьки й люди,
Лиха для вас доля на Вкраїні буде! —
Ой, вже скоро-скоро повернуть Вкраїнці,
Як заграє в чарці самогон по вінці...
Будуть вони сміло до дому вертати,
Будуть вас, кацапів, на Москву гнати;
Будуть вас гнати на лиду голину,
Щоб забули літати на нашу Вкраїну!..
Наші батьки й вольки землю обробляють,
А жиди й кацапи працю їх зїдають.
Бо всі комуністи любять злодія їсти,
А для нас вже ніде ні стати, ні сісти...
І як это не хоче кацапці служити,
Той мусить з Івасем за Збручем тужити...
Але щоб прийшлось бідувать в Тирозю,
А ніхто не дасться в московську неволю!
Щоб прийшлося в Румунах роки пробувати,
А проте не буде Москаль панувати!
Ой, заждіть кацапи! Скоренько-скоренько
Заспіють нам сонце дене веселенько!
Радіти-муть з діток своїх наші неньки,
Як тільки Вкраїнці прийдуть дорогенькі!
Ой, прийдуть з-за Збруча, пісень заспі- [ватъ,
Як-то за Вкраїну в боротьбі страждають:
„Ой, батьки ви наші і старенькі неньки,
Сподайте гайдамацькі можни гостренькі!
Сподайайте та встаймте, нам допомагайте,
Свою рідну Україну цілком видоблайте!
Бились ми завзято не одну годину,
Бо хочемо бачить Вільну Україну.
Кажуть чужі люди, що „доєть руїни",
Але чи всі знають про наші могили? —
Ой в Збруча, за Збручем, де лиш маврували,
Високі могили навколо вставали,
А на тих могилах все хрести сумненькі,
А на хрестах сяють написи дрібненькі:
„Не одна дівчина, як цвіт, як калина,
Віддасть своє щастя, як кличе Вкраїна!"...

Булоб злочином всяке ігнорування цеї творчости в той час, як культурні діячі з московського табору вживають усіх засобів, аби не тільки зібрати й видати зразки сучасної творчости свого народу, але й дбають про організацію його творчих сил. Помимо офіційних „Пролеткультів", які широко запомагають працю народних творців, в Москві істнують ще з перед Великої Війни такі симпатичні організації, як „Литературно-Научний Кружок" ім. Сурикова" та „Литературно-Художественное Общество" ім. С. Дрожжіна". Цілком організовано йдуть тепер вони і на Україну, а наша „писательская братія" ще й досі зостається байдужною. Тимчасом життя не чекає і робить своє. Те, що сьогодня переживається лише якоюсь одною незначною частиною громадянства, завтра синтезується в духовім єстві творчого індівідуума і через деякий час зявляється новий твір, який стає власністю всієї маси. Отже, варто булоб звернути саму пильну увагу на ці нові й сучасні мотиви народньої творчости і використати їх для майбутнього. І приходиться тільки сердечно пожалкувати над тим, що всякі заходи в цій справі завжди не були доцільними. — Необхідна організація українських письменників, яка запомогла б і тих, що повстають від грунту...

1922 р., 12/VIII. Львів.

CUNARD

НА УКРАЇНУ ЗА 12 ДНІВ.
Найшвидша водна дорога.

Виїзд під особистою орудою з безпосередними пересідками в Савтгемптоні, Данцігу, Пиляві, Мемелю і Лібаві на одним з найбільших і найшвидших пароходів, які відходять з Ню Йорку кождого вівтірка.

Каюти для всіх третьоклясних пасажирів.

МАВРИТАНІЯ, АКВІТАНІЯ, БЕРЕНГАРІЯ

Пересилка гроший до Совітської Росії і на Україну під повною ґарантією.

Також платні наперед тікети в Совітської Росії.

Жадайте книжочки.

За шифкартами й інформаціями звертайтеся до наших аґентів.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Подається до відома, що мітинґ тов. Лібіюм, від 370 У. Н. Союза відбудеться в неділю, дня 17. вересня 1922 в церковній гали під ч. 127 Парк стр., о годині 2. пополудни. Проситься усіх членів прибути точно на означений час, понеже суть важні справи до полагодження. Ті члени, котрі затягнули вкладки, то самі знають як з ними поступиться. — Я. Швець, предс.; М. Самарра, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. Бог. Хмельницького, від. 22 У. Н. Союза повідомляє, що чвертьрічний мітинґ відбудеться о 7. годині вечером в суботу, дня 16. вересня в церковній гали під ч. 162 Норт 5-та ул. На порядку нарад богато справ недоконаних. Хто бажаби вступити до товариства і У. Н. Союза, а також записати свої діти до Молодечого Союза, проситься прийти до мітинґової ґазі. Незвинившійся член заплатить кару 50 цент., а урядник 1 дол. — Г. Бардак, предс.; М. Більський, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. Бр. св. о. Николая, від. 106 У. Н. Союза повідомляє, що звичайний мітинґ відбудеться о годині 1.30 пополудни в неділю, дня 24. вересня в парохіяльній гали при Оклей і Райс ул. На порядку нарад будуть важні справи до полагодження. — С. Прокопів, предс.; М. Турко, секр.

В КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

СТРАШЕННА СПЕКА.

Харківська ґазета „Комуніст" повідомляє:

„В голодаючому Кобеляцькому повіті на Полтавщині, почалися жнива.

„Через надзвичайну спеку праця переводиться в ночі".

ВІДКРИТТЯ БІЛОРУСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

В с. Поддубє в лідзькому повіті польська поліція викрила головний штаб білоруської організації. Арештовано Івана Бернартовича і Александра Мацкевича. Найдено 80. ф. динаміту і богато зброї та мунції. В иншому селі арештовано Василя Якоманіса.

КРАДІЖ В ЦЕРКВІ.

В місточку Товсте невідомі злодії розбили в ночи церковні двері і викрали срібну чашу, вартости 1 міліона марок та инші дорогоцінности.

Микола Богун.

З МИНУЛОГО ТА СУЧАСНОГО

Начерк споминів

УКРАЇНСЬКОГО КОНТРРЕВОЛЮЦІОНЕРА.

Присвячую моїм донькам Марусі та Наталі.

(Продовження). (9)

Хід Великої Світової Війни та подій в Росії привів нарешті до тої „хвилини", про яку ще в 1873-6 роках в журналі „Вперед" (виданий за кордоном) писав П. Лавров, один з основоположників рос. соц.-революціонізма, бувший професор математики в Петербурській Артилерійській Академії

„Правдоподібніще, що для ліпшої будучини Росії шлях революції є неминучий. Коли прийде для неї зручна хвиля — про се сказати ніхто не може, але вона може тим несподіванішеще прийти, чим більше сконцентровано всі державні функції в одному місці та в одній особі... Тільки тоді, коли хід історичних подій сам вкаже момент перевороту та готовість до нього русского народу, можливо вважати себе в праві (підкр. П. Л.) закликати народ до здійснення сього перевороту".

„...Підготовляйте до неї народ русский, вияснюйте йому його дійсні потреби, його вічні права, його великі обовязки, його могутню силу. А коли наійде той момент, то з народом ідуть здобувати ці права, використувати сі обовязки, розвивати сю силу. Підіть вперед, чого-б се вам не коштувало, скільки-б не коштувало й самому народові. Яка-б ціна не була сеї будучини, будучину сю повинно здобути."

Готуючись до тої „мінути" редакція „Вперед" підкреслювала, що здобуття будучини русского населення,*) перебудова русского суспільства повинно переводити тільки з метою **народнього добраг** для народу й через народ." Ми не хочемо", заявляла вона: „нової, на зміну старої, насилуючої влади, яке-б не було джерело сеї влади".*)

А російський большевизм, дебатуючи про зміст та судьби прийдешньої революції на Стокголмському зїзді рос. с.-д. в 1906 році, через своїх лідерів, половним чином п. Ленина, в дебатах про аґрарне питання так заявляв:**)

„Російська революція (пролетарська — моя прим.) своїми власними силами може перемогти, але ні в якому разі не зможе вдержати своїх завойовань власними силами. Вона не зможе сього досягнути, коли на Заході не буде соціялістичного перевороту: без сеї умови не минуча реставрація (старого устрою, старої влади на випадок невдачи — моя прим.) чи-то пу мунуципалізації, чи національзації або й при розділі землі...

„Наша демократична республіка (будуча — моя прим.) не має жадних резервів, окрім західного соціялістичного пролетаріяту".

Далі йдуть звичайні для російського соціялізму запевнення, що російська революція обовязково викличе „світову, пролетарську пожежу".

„...Коли-ж говорити про відносні й умовні ґарантії від реставрації, то ними може бути тільки те, щоб революція йшла наймоужливо рішучо, а її щоб вела безпосередня революційна кляса, при найменшій співучасти посередників, соглашателів та всіляких примиритель. Є конче потрібним революцію дійсно допровадити до кінця".

„...Селянські комітети — в перекладі на звичайну мову це значить заклик, щоб самі селяне найрішуче та безпосередно негайно дали собі раду з чиновниками та поміщиками. Селянські комітети — це значить заклик, щоб пригнічений кріпацтвом та поліційними порядками народ покінчив із ними, як говорив Маркс по плебейському".

„...Ради Робітничих Депутатів, Селянські Комітети, Залізничні та инші в 1905 році — все це свідчить якраз про перехід народнього руху в повстання, вказує на дійсний зачаток органів революційної влади, що перетворює в національні жовтневі та грудневі дні, як органи влади широких селянських та робітничих мас. В прийдешній революції ми безумовно будемо бачити повторення жовтневих та грудневих подій, але незмірно в більших та ширших розмірах."

Так говорив Ленін в 1906 році!

На тому самому зїзді друга його частина — т. зв. меньшевики — висловлювала свої зовсім инші погляди по до розвязання аґрарної проблеми та що до будучини революції.

„Аґрарна історія Росії", говорив Плеханов: „більше схожа з історією Індії, Єгипту, Хіни та инших східних деспотій, як із історією Західної Европи".

„...В нас так справа склалася, що землю разом із хлібороблом закріпостила держава; се було підвалиною розвою російського деспотизму. Для розбиття сього деспотизму конче треба усунути (знищити) його економічну підвалину."

„...В чому-ж суть економічної підвалини такого ладу? Якраз в тій національізації землі,*) яку в свойому „Дневник"-ові я назвав Китайщиною... Наша стара своєрідна національізація землі".

„...Тим легче нашій реставрації (Кожна революція завжди кінчається спробами реставрації старого устрою. З сим, як неспірним фактом числиться й Плеханов) буде відновити со націоналізацію, бо ви сами жадаєте націоналізації землі. Ви сами залишаєте непорушною спадщину нашого старого напівазіятского ладу".

„...Ґарантії проти реставрації ви дати не можете й ніякі людські сили її не можуть дати. Тому наша ідея націоналізації землі в політичному відношенні є шкідлива й небезпечна. Се — антиреволюційна ідея."

„...Ленін каже: ми повинні довести революцію до кінця. Так. Але питання, хто з нас доведе сю справу до кінця. Я довожу, що не він."

„...Нам треба памятати, що той народ, про який ми говоримо, складається й може складатися — не дивлячися на велике значіння 17. жовтня 1905 року — **тільки** (підкреслення Плеханова) з двох елементів: пролетаріят з одного боку, — дрібна буржуазія з другого. Ніяка творчість народня не зміниить заслужного характеру **буржуазної** революції, яку ми переживаємо. Що є демократична республіка, до якої ми прямуємо? Се — **буржуазна** (підкреслення Плеханова) республіка."

„...В чому полягає утопійний характер ідеї захоплення влади? Чи не в тому, що як і народовольці, ми гадаємо захопити владу невеличкими силами купки людей? Ні. Утопійний характер їх думання був у тому, що вони вважали можливим в ті революційної влади розрішення таких задач, яких вона розрішити не може, — **усунути такі труднощі, яких усунення не є можливе.** (Підкр. моє).

„...Наша точка погляду є та, що захоплення влади обовязкове для нас тоді, коли ми робимо **пролетарську** (підкр. Плеханова) революцію, але та, яку ми будемо переживати, може бути тільки дрібно-буржуазною; тому ми повинні відмовитись од захоплення влади".

„Помежи нашими товаришами з большевиків (Ґворив Мартинов в дебатах про „сучасний момент і класові завдання пролетаріяту") склався тип революціонерів, в яких говорить не серце, а уява, в яких розгорячкована голова, та марять вони революційними фразами.*) Коли наш пролетаріят буде боротися під керовництвом таких проводирів та таких партій, то він не переможе, а тільки повторить нещасливу спробу Лютневої Революції, яку Маркс назвав революцією революційної фрази".

„Правда, наша партія називає себе робітничою, (Акімов. В дебатах про „відношення до Державної Думи") прагне бути виразником бажань робітничої кляси, але се тільки її бажання; робітнича кляса не має **своєї власної організації** (Підкреслене моє) і можливо, що її організація, її тактика значно відріжняється би від організації та тактики її добровільних ідеольоґів".

„З такою, приблизно, „одностраїністю" йшли на зустріч „тій хвилині" великих історичних звищ і всі ті верхи поступового всеросійского громадянства, що боялися революції та безсило змагалися поставити конче потрібний перехід Росії на шлях реформи...

* * *

Майже без пролиття крови перемога „Нової Росії" над старою самодержавною владою, а рівно-ж і ті перспективи та світові інтернаціональні завдання, що так привабно та образно малювались в уяві всеросійських соціялістів (Хоч-би й „Манифесть Совєта Рабочихъ и Солдатскихъ Депутатовъ къ Народамъ Всего Міра."), захопили найширші кола поступової інтеліґенції всіх націй Росії.

Відомий економіст, людина науки, М. Туган-Барановський щось по двох місяцях революції у свойому рефераті доказував, що російська революція робить почасти новій, нечуваній в історії людства, ері соціяльно-економічних, політичних та инших між людьми найдеальніших відносин.

А в приватній зо мною розмові, коли я його запитав, до якої-ж сучасної партії він більше схиляється, відповів: „До меньшевиків." А далі: — „Мені професор Грушевский пропонує посаду в Секретаріяті Центральної Ради. Хто він? Меньшевик?"

Я подумав: в нових обставинах навіть такі люде, як Туган-Барановський, своїх колег обовязково причислюють до соціялістичних течій.*)

Але для мене досвід од Першої Революції (1905 р.) та її підполля, півтора десятка років знайомства з великими й малими проводирями російського революціонізму та марксизму, довголітне перебування у Франції, більш-менш детальне знайомство з **клясичною для нас** Великою Французською Революцією 1789 р., як і реальне нове життя хоч-би тої глухої провінції, в Земстві якої я служив членом Управи — не давали мені можливости заспокоюватись усіма тими „лозунгами" (кличами). В практичному життю вони, хоч-би такий як „безъ аннексій и контрибуцій", перетворювались у **всенародне** розграбовання всенародного-ж добра.

Руйнуючі сили ще ніколи, кажуть, давалось, наставав уже час „для будування; не були одночасно сами будуючими. Нема таких задержуючих центрів, у психиці людини, що дозволили-б вмить змінити „свій фах" та піти наперекір розбурханій, анархічно настроєній, ними-ж підюдженій стихії.

А історія культури людства показала, що теорії суспільних перебудов по певним, наперед укладеним точним плянам, одухотвореним ідеалізмом — є лиш мріями.

Коли-ж тими ідеями своєрідно переймаються **темні, недолі своїх клясових інтересів маси**, то вони надають сим ідеям і свого забарвлення, витворюють власних ідеольоґів, провідників, які в практиці сі революційні ідеали доводять до абсурду, тимчасово **перетворюють в страшну жахливу тиранію та руйнують до тла всі культурні здобутки попередніх часів.**

Горе тим, хт оне піде на зустріч інстинктам бунтарства та не хоче полишитись поза революцією, хто при демаґоґічних нахилах юрби не стає сам демаґогом!

А ще більша траґедія тих, хто ніколи не забуває життєвої правди, відомої з пластарних часів, що „все проходить, все зміняється" — а проте в таких клясках та сприятливих умовах, для осягнення своїх цілей, вилазять на вищі верхи в своїй революційній карієрі, сам не віючи в те, що робить та говорить.

Траґедія совісти... „Слава" Горострата...

(Дальше буде)

*) Будучина русского населения з точки погляду соціялістичних ідеалів П. Лаврова і с.-р. спирається на селянство з громадським (общинним) землеволодінням.

*) „Історія Революционнаго Движенія в Россіи" А. Тунів, пер. А. Шишко.

**) Протоп. Стокгольм (объединит.) зїзду 1906 р.

*) Большевики боронили національзацію землі.

*) Се у великій мірі відноситься також і до наших соціялістів (Винниченка, Мартоса, і т. д.).

*) Я не міг тоді предбачити, щоб **український історик** мог в недалекій будучині надеятися до прихильників інтернаціонального комунізму!

NEW YORK, N. Y.

ВІЧЕ В СПРАВІ АКТИВНОЇ ПОМОЧИ ГАЛИЧИНІ

відбудеться —

В НЕДІЛЮ, 17-го ВЕРЕСНЯ 1922

о годині 2.45 пополудни

в Українськім Народнім Домі,

217 East 6th Street, New York, N. Y.

ЗА КОМІТЕТ АКТИВНОЇ ПОМОЧИ:

Др. С. Демидчук, Филип Матлай,

Петро Мартинюк. 10.13.15

ВПИС ДІТИЙ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ В ДЖЕРЗИ СИТІ (ГОРА МІСТА).

Повідомляється весь український загал в Джерзи Сіти, що впис дітий до української школи відбудеться 13. і 14. вересня б. р., т. є. середа і четвер в Українськім Народнім Домі, 367 St. Pauls Ave., від годині 5. до 7. вечером. Школу розпічнеться 15. вересня.

Відомо, що будучність української імґрації лежить в виховании молодежи в українськім дусі. А в інтересі родичів лежить, если хочуть мати потіху зі своїх дітий, аби всі без виїмки і без вимівки вписали в означені дни свої діти до висше згаданої школи.

13-14 **Заряд Шкільний.**

DETROIT і HAMTRAMCK, MICH.

Спів. Драм. тов. Ів. Котляревського

— відограє —

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 17. ВЕРЕСНЯ 1922

в Укр. Хаті, 2240 Grayling Avenue

„ХАТА ЗА СЕЛОМ"

(або Циганка Аза)

І. К. Галяєвича, переклад Е. Калитовського, з співами і танцями, музика Галяєвича.

Режісер Д. Атаманець.

Початок о годині 7.30 вечером.

Родинці! Не оминайте нагоди побачити добру і славну драму. В витуді беруть участь найлїпші сили товариства.

211-13 КОМІТЕТ.

ЛІТО МИНАЄ.

Зміна пори року вже тут. Богато осіб по сій причині терпить на ріжні долегливости. Чуються слабі, бракнепитиу, скоро-ходи, або як говориться: „не чуються при собі". Затверджению товариша звичайно инші долегливости. В тих випадках Трінера Гірке Вино є правдиним благословенством Воно чистить весь жолудок і внутренности, відсвіжує і посилює цілий внутренний систем, побуджує апетит і усуває неспокійність умислу. По спокійним здоровім сні, чоловік будиться рано повний енерґії. Кождий аптикар або продавця лікарств має Трінера Гірке Вино на складі. На ревматизм і ломбаґо, котрі звичайно незабувають показатися при зміні пори року. Трінера Ліймент є чередником, якого Вам потрібнеться. Дає дешеву поміч. На запалення горла попробуйте Трінера Антіпуттю, приймений і доскональний середник до полоскання.

25% ОПУСТ!!!

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає.

Се вже неоспорний факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержание своєї літератури, не жаліли часу на читание книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів.

Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не заізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, если народи будуть менше більше однаково стояти культурно [і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівно трактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбольше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Книгарня „Свободи" (Українського Народного Союза) зробила богато для просвіти українського народа, від часу свого основання. Нехайже і на дальше Україці попирають її і замовляють книжки від сего найбільшого видавництва української літератури в Америці і загалом в Канаді.

НАЙНОВІШІ КНИЖКИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ:

Байки Івана А. Крилова в переспівах і наслідуваннях Богдана Лепкого, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями 20
Байки Леоніда Глібова, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями 20
Біблія, святе письмо старого і нового завіту мовою русько-українською, переклад П. О. Куліша, І. С. Левицького і д-ра І. Пулюя, в полот. оправі 3.00
Борці за правду, історичне оповідання А. Кащенка, видання 4-те ..... п 45
Відродження, роман в 3-ох частях, гр. Льва Н. Толстоя (переклав В. Сімович) 2.25
Граматика української мови для самовчання та в допомогу шкільній науці. Друге видання з одмінами й додатками. Написав др. Василь Сімович. Брош. 3.25, в полот. оправі 3.75
Голем, оповідання, Г. Майрінка (переклав В. Левицький). Брошур. 1.25, в оправі 150
Залісє, повість Осипа Маковея, друге справлене видання, брош. 1.00, опр. 1.25
Захар Беркут, образ громадського життя Карпатської Руси в XIII. віці, повість Івана Франка, брош. 1.25, опр. 1.50
Земля, повість Ольги Кобилянської, брош. 1.75, опр. 2.00
З вершин і низин, збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку „Зівяле листє" й „Великі роковини". У біографічним нарисі Івана Франка (нап. Василь Верниволя) є 14 ілюстрацій. Брош. 2.75, в полот. оправі 3.40
З Дніпра на Дунай, оповідання для нашта з часів скасування Запорожської Січі, А. Кащенка, видання 3-те. . 40
З журбою радість обнялась, збірка віршів, О. Олеся 60
Історія боротьби віри з наукою Дж. Дрепера (переклав з англійського М. Павлик) 1.50
Історія Греції та Риму для школи й самоняуки, з 46 малюнками й 3 картами, написав М. О. Ковалевський .. 65
Історія української громади в Раштаті, нап. Омелян Терлецький, з ілюстраціями 1.75
Казки братів Ґріммів, з переднім словом, портретом автора і малюнками в тексті 20
Казки братів Ґрімм в чотирох томах з 180 малюнками, томах з 180 малюнками, том I. 60
Казки Вільгельма Гауффа, з 86-ма малюнками, частина перша (шість казок) 60
Кайдашева сімя, повість Івана Нечуя Левицького, з портретом автора і з передмовою Василя Верниволі, брош. 1.25, опр. 150
Книжка про Німеччину. Німецький край, німецька праця, німецька культура. З причинками звісних осіб німецького життя і з багатьома ілюстраціями. В картон. оправі 1.00
Кобзар Тараса Шевченка, з портретом автора, сторін XVI+707, брош. 1.50, в полот. оправі 2.25
Козацька пімста, оповідання з козацької старовини, Андрія Чайковського, друге видання 40

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ. — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належність за книжки. Гроші належить посилати через поштовий або експресовий мой-ордер. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовлюванню книжок посилати 10 центів на реджістер. За недоручені книжки коли замовляючий не прислав на реджістер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

Кождий, хто замовить найменьше на 5 дол., дістане з поданих цін четвертину (25%) опусту.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖИЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНІШИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий мой-ордер на ім'я, яке подано у повнім адресі:

„SVOBODA"
83 Grand Street Jersey City, N. J.

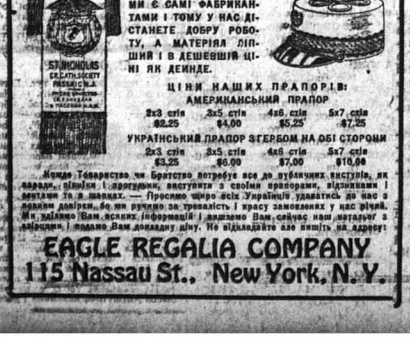

ПАНОВЕ СЕКРЕТАРІ БРАТСТВ! ТОВАРИСТВ РІ І УРЯДНИКИ

ВАМ ВІДОМО, що НАША ФІРМА ВИРОБЛЯЄ ВСЯКІ РІЧІ БЕЗ ЯКИХ ВАШІ БРАТСТВА ЧИ ТОВАРИСТВА НЕ МОЖУТЬ ОБЫТИСЬ.

КОЛИ ВАШЕ БРАТСТВО ЧИ ТОВАРИСТВО ПОТРЕБУЄ НАРОДНОГО АБО АМЕРИКАНСЬКОГО ПРАПОРА, ЦЕРКОВНИХ ХОРУГОВ, ЛЕНТ, ВІДЗНАК, ШАПОК АБО ИНШИХ РІЧИЙ, то звертіться до НАС з ЗАМОВЛЕННЕМ.

МИ Є САМІ ФАБРИКАНТАМИ і ТОМУ У НАС ДІСТАНЕТЕ ДОБРУ РОБОТУ, А МАТЕРІЯЛ ЛІПШИЙ І В ДЕШЕВШІЙ ЦІНІ ЯК ДЕИНДЕ.

ЦІНИ НАШИХ ПРАПОРІВ:
АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРАПОР

2x3 стіп	3x5 стіп	4x6 стіп	5x7 стіп
$2.25	$4.00	$5.25	$7.25

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР З ГЕРБОМ НА ОБІ СТОРОНИ

2x3 стіп	3x5 стіп	4x6 стіп	5x7 стіп
$3.25	$6.00	$7.00	$10.00

Можіж Товариство чи Братство потребує все до публичних виступів, як наприклад: шапки і одежи, вступити з своїми прапорами, відзнаками і лентами то в такім випадку — Просимо щиро всіх Українців удаватись до нас з повним довірєм, бо ми ручимо за точність і красу замовлених у нас річий. Ми хапаємо Вам всяких інформацій і дадимо Вам сейчас наш катальог з цінником і подамо Вам докладну ціну. Не відкладайте але пишіть на адресу:

EAGLE REGALIA COMPANY
115 Nassau St., New York, N. Y.

ЯК СТАТИ ГОРОЖАНИНОМ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

(Продовження).

Инші постанови про натуралізацію і горожанство.

Хто може стати горожаном. Натуралізуватися в Злучених Державах можуть лише люде білої раси (білошкірі) та люде, що родилися в Африці або африканської породи (чорношкірі). — Розуміється, і всякі инші люде, що родилися в Злучених Державах, є американськими горожанами без огляду на свою породу, та вони не придбали горожанства через натуралізацію, тільки вже родилися горожанами.

Натуралізуватися як американські горожане можуть всі мущини і всі женщини окрім тих, що за мужем. Незамужна дівчина, вдова і жінка, яка по закону розвелася з чоловіком можуть самостійно прийняти американське горожанство. Горожанство замужної жінки все слідує за горожанством чоловіка, окремо від чоловіка вона не може натуралізуватися.

Для зроблення заяви заміру (перших паперів) вимагається, аби чужинець мав що найменш вісімнайцять літ. Щоби подати прохання о горожанство (другі папери), аплікант мусить мати найменш двайцять один літ.

Горожанство жінки і малолітніх дітей. Закони Злучених Держав постановляють, що „кожда жінка, яка іде заміж за американського горожанина, саме стає горожанкою" Тому коли який чужинець натуралізується, то його жінка теж стає горожанкою Злучених Держав, все одно ни вона живе в Америці чи заграницею. Як що вона живе заграницею, то після натуралізації свого чоловіка вона має право дістати там американський пашпорт і приїхати з ним в Америку. По тому самому правилу кожда горожанка Злучених Держав, що йде заміж за чужинця, тратить американське горожанство і приймає горожанство свого чоловіка.

Всі діти уроджені в Злучених Державах є американськими горожанами, хочби й їх батьки не були.

Всі діти уроджені поза границями Злучених Держав є теж американські горожане, як що в час їх уродин батьки були американські горожане. Значить, коли дитина прийшла на світ, все одно чи в Америці чи заграницею, після того як батько прийняв американське горожанство, то вона теж лічиться горожанином Злучених Держав.

Коли ж дитина вродилася поза границями Злучених Держав поки ще батько прийняв американське горожанство, то вона стає американським горожанином лиш тоді, коли в час натуралізації батька її ще не минуло двайцять один літ коли вона прибула в Америку осілася тут на постійний побут перед скінченим двайцять-першим роком життя. Значить, коли чужинець приймає американське горожанство, то його малолітні діти (до двайцять першого року життя), які родилися заграницею, але живуть в Америці, тим самим стають теж американськими горожанами. Але коли така дитина живе заграницею, то вона стає американським горожанином лиш тоді коли приїде до Злучених Держав. Коли-ж до двайцять першого року вона сюди не приїде, то залишається далі підданим в своїй країні, хиба що потім окремо натуралізується.

Вдова і малолітні діти декларанта. Коли чужинець, що зробив заяву заміру стати американським горожанином (взяв перші папери) помре поки ще вспіє свою натуралізацію до кінця, то його вдова і малолітні діти можуть натуралізуватися без окремої заяви заміру, як що зрештою вони задовольнять всі законні вимоги.

Знаннє англійської мови. Для того, щоби зробити заяву заміру (взяти перші папери), чужинець не потребує вміти говорити по англійськи. Але аплікант, котрий вже вносить подання о горожанство, мусить вже говорити по англійськи, хиба що він взагалі не може говорити (німий). Від знання англійської мови звільнені також ті, що взяли земельні наділи з публичних земель Злучених Держав.

Горожанство і земельні наділи. В деяких частинах Злучених Держав є ще вільні землі, з яких поселенці можуть дістати собі від правительства наділи (гомстедс). Щоби дістати наділ з таких земель, чужинець мусить заняти свій замір стати американським горожанином (взяти перші папери); одначе земля переходить на його власність аж тоді, коли він дістає вже повне горожанство. Тамже чужинець, що осівся на державній земли може натуралізуватися і без того, щоб вмів говорити по англійськи. Коли його подання о горожанство суд відкине або відложить, то через те він ще зараз землі не тратить, але може відкликатись до Генерального Земельного Уряду (Дженерал Лєнд Офис, Вашінґтон, Д. С.) і просити, аби дозволили йому більш часу для натуралізації.

Натуралізація без посвідки прибутя. Як було сказано, для подання о горожанство вимагається урядової посвідки прибутя (сиртіфікат оф арайвіл). Одначе на все чужинці прибувають в Америку правильними іміґраційними дорогами і виказані в іміґраційних записках. Наприклад, богато моряків покидає свої кораблі в американських портах і більш не вертається. Так як такі іміґранти не є записані в урядових іміґраційних реєстрах, то й посвідки прибутя для них не можна дістати. Одначе й вони можуть бути допущені до горожанства. Хто прибув такою нелеґальною дорогою, той повинен в своїм поданню о посвідку прибутя докладно представити всі обставини свого приїзду, приїхав, коли, куди ю. Ж. У відповідь на се він одержить всі інструкції, що йому треба зробити перед внесенням подання о горожанство.

Загублені папери. Хто загубив перші папери або посвідку горожанства, той може дістати від судового урядового дупликат. Для того треба і сповнити деякі формальности і доказати, що папери загублені.

Кошти натуралізації. Всі горожанські папери коштують разом пять долярів. За зроблення заяви заміру (перші папери) платиться судовому урядовцеви одного доляра, за виповнення і зареєстровання подання о горожанство (петішин фор нацюрелізайшен) чотири доляри. Більш ніяких коштів нема, з окрема нічого вже не платиться за посвідку горожанства (сиртіфікат оф сітізеншіп).

Зміна імени. Коли аплікант хоче змінити своє імя, то разом з поданням о горожанство він може просити о зміну імени. Суд має право зробити ту зміну одночасно і разом з натуралізацією і виставити горожанські папери вже з тим новим іменем

Окремі постанови для американських вояків і моряків з послідної війни. Чужинці, котрі були в військовій або морській службі Злучених Держав і дістали почесну відправу з війска (анарбіл дісцярдж) можуть натуралізуватися без того, щоб брати перші папери і не потребують доказувати пяти літ поби в Злучених Державах; вносити подання о горожанство в якім небудь суді, хочби й не мешкали в окрузі того суду, і їх подання повинні бути негайно вирішені. Одначе перед внесенням подання вони повинні зявитися з своїми військовими паперами і двома свідками в представника Натуралізаційного Бюро судовий урядовець дасть його адрес — і перейти вступний екзамен. Свідки повинні посвідчити, що аплікант є та сама особа, на якої імя виставлені військові папери. В тих випадках не платиться ніяких коштів

Ті постанови будуть важні тільки ще на протязі одного року після того, як все американське військо вернеться в Америку. Так як вже розпоряджено, щоби послідні американські частини вибралися з Европи 1-го липня 1922, значить вояки і моряки з послідної війни можуть натуралізуватися на основі тих вимкових постанов ще до 1-го липня 1923.

Окремі постанови для моряків. Чужинець, що служив три роки на американськім купецькім кораблі, мусить брати перші папери так як всякий инший чужинець, що хоче стати горожанином, але роблючи подання о горожанство не потребує доказувати, що прожив пять літ в Злучених Державах. Окрім того він може внести те подання в якім небудь суді, хочби й не мешкав в окрузі того суду, і його подання теж негайно розбирають. Одначе він мусить мати посвідку від власника або капітана корабля, що три роки служив на його кораблі і добре справувався, і з тою посвідкою та з двома свідками піти до представника Натуралізаційного Бюра і перейти вступний екзамен. Свідки повинні посвідчити, що аплікант є та сама людина, якої імя назване в посвідці з кораблів. Тими постановами можуть покористуватися чужинці моряки, коли вони ще служать на американськім кораблі та шість місяців після того, як покинули службу

Инші окремі постанови. В законі є ще деякі окремі постанови що до натуралізації тих чужинців, що служили або служать в війску або в фльоті Злучених Держав. Також легше і в коротшім часі можуть дістати горожанство ті чужинці, що перед 1-им липня 1914-го року мешкали в Злучених Державах безперервно пять літ і мали всякі кваліфікації, аби стати горожанами, але горожанських паперів не брали, та проте помилково вважали себе американськими горожанами і виконували горожанські права і сповняли горожанські обовязки. Коли вони хочуть тепер стати горожанами по закону, то повинні поінформуватися в федерального натуралізаційного екзамінатора або в Натуралізаційнім Бюро в Вашінґтоні, так як для них ціла справа натуралізації улегчена і скорочена.

Чужинці, що увільнилися від військової служби. Тих чужинців, підданих нейтральних держав під час послідної війни, що зложили заяву заміру стати американськими горожанами (взяли перші папери), але відкликали її, аби увільнитися від військової служби, закон виключає раз на завше від горожанства Злучених Держав. Деякі суди не признають горожанства також чим чужинцям, що не брали перших паперів, але підчас війни покликалися на те, що вони піддані нейтральних держав і як такі не мають обовязку служити в війську (екземпшн). Коли вони тепер хочуть натуралізуватися, то наперед нехай порадяться натуралізаційного екзамінатора і представлять йому свою справу.

Утрата горожанства. Чужинець, що натуралізувався як горожанин Злучених Держав, може те горожанство стратити, коли покажеться, що він дістав його незаконним способом або з помічи якогось обману; тоді суд може уневажнити його горожанські папери. Між иншим, закон дуже строго вимагає, аби аплікант прожив в Злучених Державах цілих пять літ і аби доказано його моральний характер. Суди часто відкидали подання о натуралізацію або й касували горожанство тому, що свідки не знали аплікантa весь час і на основі особистого знання не могли посвідчити про його житте і моральний характер на протязі всего часу.

Коли натуралізований горожанин виїде з Злучених Держав і два роки живе в тій державі, з котрої він родом, або пять літ в якій иншій чужій державі, то по закону допускається, що він перестав бути американським горожанином і суд може уневажнити його горожанські папери.

Кождий американський горожанин тратить горожанство, коли зложить присягу на вірність якійсь иншій державі.

Додаток.

Щоби дістати американське горожанство, чужинець мусить знати бодай головні основи державного ладу і правління Злучених Держав. На послідних допитї або й вже тоді, коли вносить подання о горожанство, натуралізаційний екзамінатор і суддя екзаменують його з того знання і на їх питання він мусить відповісти. Родуміється, питаються на все те саме і не все тими самими словами, та втолковим він повинен вміти відповісти на зроблено такі питання.

(Дальше буде).

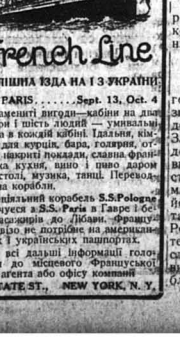

ПОСПІШНА ЇЗДА НА І З УКРАЇНИ

S. S. PARIS ..... Sept. 13, Oct. 4

Знамениті вигоди—кабіни на два чотири і шість людий — умивальні і вода в кождій кабіні. Їдальня, кімнати для курців, бара, голярня, спортивна площа, ліфти, слідник, французька кухня, вино і пиво даром при столі, музика, танці. Переводчик на кораблях.

Спеціальний корабель S.S.Pologne получеся а S.S. Paris в Гавре і бере пасажирів до Любани, Французьке або не подрібне на американських і українських пашпортах.

По всі дальші інформації голоситься до місцевого Французької Лінії агента або офісу компанії
19 STATE ST., NEW YORK, N. Y.

ФАРМИ!

НА ПРОДАЖ ФАРМА, 60 акрів, 4 акри ліса а решта орна земля, дім з 10 кімнат, велика бирна, курники, всі фармерські машини, 2 молоді коні, 2 корови, 150 курий, 30 тонів сіна, овес, жито, картофлі, овочеві дерева, 2 керниці, річка, 3½ милі від великого міста New Brunswick, N. J., школа на фарму, „Long Island, near boc" переходить або фарми, сусіди Українці та инші Славяне. Фарма продається за низьку ціну. Голоситись або писати до: Peter Brennak, Belle Mead, N. J. 13-14

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

Фарма в Ню Джерзи, 184 акрів, дім з 8 кімнат, будівничий ліс, великий сад, ріка, озеро, 8 корів, 4 кіньки, 3 коні, 400 курий, 25 бекетів, машини, недалеко міста, школа при фармі. Ціна $7500, готівкою $3000.

Фарма 132 акрів, дім з 10 кімнат, будівничий ліс, ріка, озеро, сад, 10 корів, 3 кіньки, 2 коні, 300 курий, 5 гусий, 3 безроги, машини, 2 милі до міста. Ціна $4500, готівкою $1500. 07-12

PISARKO & POKUTNY
429 E. 5th Street, New York City

МУСУЄТЕ ДО ВЛАСНОГО ДОМУ!

Будуємо українську кольонію в гарній, здоровій околиці; два бльоки від колійової стації і школи; 45 мінут їзди з Ню Йорку.

3 румові доми з двома льотами, ціна $1100, $200 вплати і 15 долярів місячно як рент.

4 румові доми з двома льотами, ціна $1250, 300 долярів вплати і 20 долярів місячно.

5 румові доми з двома льотами, ціна $1400, 400 долярів вплати і 25 місячно. В кождім домі є газ, електрика, вода синк, виходи і вашна.

10 фамілій українських уже купило там доми, мешкають там і є дуже задоволені. Приїдьте, оглядьте, а певно Вам сподобаєся. Пишіть до: P. HRYHORAK, Room 74, 180 Broadway, New York City. 03,04,07-09,13-15,19

ЧИ ХОЧЕТЕ МАТИ СВІЙ ГАВЗ АБО ФАРМУ?

Подумайте! Ви вже десять літ в Америці, кождого місяця платите 20 чи 30 долярів ренту. Тим місячним рентом виплачуєте газ БОСОВІ, а не СОБІ.

Зачніть від нині виплачувати місячним рентом газ для себе, не для боса.

Вам потрібно лише тисячу долярів, а станете властителем свого газу.

Продаєм і купуєм фарми, газви, бучерні, гроссерні, кенди штори.

Прийдіть або пишіть на адресу:

K. BAHREY,
245 Court St., Newark, N. J.

ШВЕДСЬКО АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ

Скора пасажирська обслуга з Ню Йорк до Гамбурґа і Гданська. Кораблі просто через Готенбурґ (Швеція) до Гданська. Ціла дорога водою—зміна кораблів в дорозі.

S.S. DROTTNINGHOLM
23. вересня, 28. жовтня

S. S. STOCKHOLM
14. жовтня, 25. падолиста

Ціни 3. класи: до Гамбурґа $103.50; Данціґа і Піллав $106.50; Либави і Межеї $107.

Полорное тріпле 12 днів. Пасажири 3. класи їдуть в каютах на 2 або 4 осіб.—Непотрібно шведського візи. В справі шифкарт і пашпортів поїдіться до місцевого аґента.

New York Office: 24 State Str.
Chicago Office: 70 E. Jackson Str.

ВЕСЕЛА БАНДУРА

Новий збірник веселих і жартівливих пісень і приспівів до музичних інструментів і ґрамфон.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.

Замовляти посилати до:
"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

BOSAK'S HORKE VINO
"Nature's Tonic"

Витворює богату кров — Відновлює примарачі нерви.

У всіх шторників.

На жадание безплатна брошура шість якійсь иншій державі.

BOSAK MANUFACTURING CO.
Scranton, Pa.

ПОЗІР! ПОЗІР! ПОЗІР!
Вже маємо на складі
РАХУНКОВІ КНИЖОЧКИ
до скорого виможення, очислювання платні, міри, ваги, злоші, боєвиски і других бизнесових обчислень.
Пишіть на адресу!
Ціна примірника, оправленого в тверду полотняну оправу 50 ЦЕНТІВ.
"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

НА ПРОДАЖ: бросерня і бульбяна межи Українцями; бизнес виробленний, оборот тижневий $700.00. Продаєся причини слабого здоровля. Голоситись від ч. 342 St. Pauls Ave., Jersey City, N. J. 212-15

РОДИНИЦІ! Хто пошукує за фармою, прошу зголоситися до мене. Я маю на продаж кілька великих і малих фарм в Long Island, можна виробляти дешеві цінки, з будинками або без будинків. Не чекайте до весни, а купіть тепер а заощадите гроші. Голоситися до: K. KAMEWETZ, 315 East 24th Street, New York City. 10-11

ФАРМЕРІ їдучі до Канади, хотіли би щоб було їх більше число в кождій. Як що Вас інтересує се, то голосіться сейчас до: Milewski, 230 Springfield Ave., Newark, N. J. 11

ПОТРЕБА двачин до роботи „лебтерки". Діпрі їдуть у місто, добрий „опис". Голоситись потреба зараз над ч. 59 Third Ave., Newark, N. J. 11-13

ЙОСИФ ТРІСКА, родом з Сокаля (Забужє), який останними часами перебував в Торонто, Канада, звіщ. зголоситись на попизиу адресу, а дістане щось з Галичини від свого брата Володимира. Andrew Blashchuk, 120 First National Bank Bldg., Detroit, Mich. 11-13

ДО СПРОДАНЯ стор. горсерня, делікатесен, ексклюзів і кенди. Інтересує Українцями і Поляками. Продається по причині відїзду до строго краю за дешеву ціну. З заду дві кімнати до мешкання. Голоситись під ч. 7 Washington St., Yonkers, N. Y. 14-13

ЖИМЕЧНИК є одним з найлїпших домашних ліків і певним средством проти ревматизму, болів плечий, колінець і болів грудий. Є позичне на болї голови, на болї суставів у рук і ніг, на легкий паралїж карку, болї горла і зубів. СЕЙ ЛИК Є ВИРОБУЄ С. Д. А В Н О Г О. Д-РА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.

Відносіться до генерального аґента, залучаючи 3-центову марку на відповідь. 3м—

MIKE FEDIW,
3 WASHINGTON AVE.,
HASTING ON HUDSON, N. Y.

ШИФКАРТИ, пашпорти, висилка гроший, справи нотарільні, чесно і тано особисто або листовно полагоджує John Haniak, нотар 613 CARSON STR. S. S. PITTSBURGH, PA

ШКОЛА АКУШЕРІЇ.

Учить се АКУШЕРІЇ в самій ніні все з своїй дитї, яка наємо держиться; старанна, вікладчіть і скора наука; приймець кождого часу. По укінченю видимо ДИПЛОМ. АДРЕСУВАТИ: International School of Midwifery, Inc., Dr. S. Deutsch, Pres., 229 E. 14th St., New York City. Телефон: Stuyvesant 833.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН, М. Д.
СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНИХ НЕДУГ І АКУШЕР.
Годинн приняття: від 9. рано до 8 вечер, в неділї до 4. пополудни.
111 E. 7th St., NEW YORK, N. Y.

DR. M. SMITH
10 E. 7th ST., NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло Церкви св. Юрія
Говорить по українськи.
Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.
Найнадерніші електричні апарати.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG
304—2nd AVENUE,
межи 17-ою і 18-ою улицею
NEW YORK, N. Y.
Годинн офісові щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон 1882 Stuyvesant

СПЕЦІЯЛІСТ
НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН
СПЕЦІЯЛІСТА ХРОНІЧНИХ НЕДУГ, КРОВИ, ШКІРИ, НЕРВІВ, ЖОЛУДКА І НИРОК.
Порада даром.
DR. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK
Межи 4th Ave. а Irving Place.
Годинн від 9. рано до 8. вечер.
В неділї від 9. рано до 4. попол.

ПЕТРО ЯРЕМА
РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ВИПОЗИЧАЄ КЕРИЧІ НА ВЕСІЛЯ, ХРЕСТИНИ І ВСЯКІ ДРУГІ ЗАБАВИ.
115 Ave. A, NEW YORK, N.Y.
Telephone: Orchard 2565.

Читайте українські книжки і газети, бо маєте читаннє вреде до просьбіти, а просьбіти — се сила. — Пишіть по нінїм книжок
"SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.